

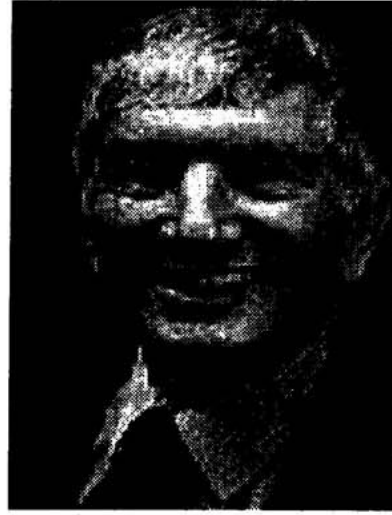
IŞIĞI KİLİTLENEMEYEN ŞAİR; ŞÜKRAN KURDAKUL, ÇOK YÖNLÜ KİŞİLİĞİYLE HÂLÂ HEYECANLI VE COŞKULU(*)

'Elli yedi yıl önce kitap yayımlamak marifet değil, bu kadar süre edebiyat yazarlığını sürdürebilmek bir başarı. Kendi kişiliğinden taviz vermemek, sanatçı kişiliğini korumak, aklımızla var olmak önemli.'

"Ben sevdayım, al beni sevecenliğine / Ben gülüm, dallarına aşıla beni / Çocuğum ben, göğsünde büyüt, / Umudum ben düşüncende geliştir. / Acıyım, gerçeği arasan bende, / İnan-cım, coşkuyu yaşarsan bende..."

Şair, öykü yazarı, edebiyat tarihçisi, yayımcı, siyasal ve kültürel bir örgütçü, hem eylem hem de düşün adamı, şiirinde dediği gibi ışığı kilitlemeyen bir savaşçı; **Şükran Kurdakul** . 73 yaşında bir genç olarak, 57. sanat yılında hâlâ heyecanlı ve coşkulu. 19. TÜYAP Kitap Fuarı'nın bu yılki onur konuğu olan Kurdakul, yaşamının bütün caddelerini, sokaklarını edebiyata açmış, yorulmak bilmeyen bir yolcu.

1942'de 15 yaşında şiirlerini Yedigün ve Yarım Ay dergilerine gönderen, 16 yaşında ilk şiir kitabı 'Tomurcuk' la edebiyatın içine doğan, her şeyden önce bir şair, bir 'insan şair' Şükran Kurdakul. Hep 'içindeki sesin peşinden git-

Fotograf: Nezahat Ekmekçi

(*) Bu metin Cumhuriyet Gazetesi'nin 13 Kasım 2000 tarihli kültür sayfasından alınmıştır.

miş' 1940 kuşağının genç şairi, duyarlılığı, düşünceleri, araştırmaları, şiirleri ve örgütlülüğüyle taraf olmuş bir eylem ve düşün adamı. 1958'de Ataç Kitabevi, arkasından Ataç ve Eylem dergileri, 1966'da Türkiye İşçi Partisi Balıkesir İl Başkanlığı, 1976'da Türkiye Yazarlar Sendikası İkinci Başkanlığı, 1978'de Sosyalist Kültür Ansiklopedisi Genel Yayın Yönetmenliği, Ulusal Sanat Kurulu Başkanlığı ve PEN Yazarlar Derneği Genel Başkanlığı... Ve kitapları: Şiir, öykü, derleme ve incelemelerden oluşan onlarca kitap. İlk gözağrısı şiirle, aşkı yaşar gibi yaşamış Kurdakul, sorgulamış, hesaplaşmış, tut-sak bile olmuş onun için. 1953'te 68 günü hücre hapsi olmak üzere 2 yılı Harbiye Cezaevi'nde geçer. **"O zamanlarda şiirime yaslandım, kâğıt kalem de vermiyorlardı. Beynime, bilincime yazıyordum. O dönem şiirlerimde haykırış ağır basıyordu. Hapishanede hesaplaşma sürecime uygun şiirler yazdım. Ayrıca benim hapishane hayatım 4.5 ay ve 2 yıldan ibaret. Nâzım Hikmet gibi yaşamı hapishanelerde geçmiş insanların yanında lafi bile olmaz."**

Kendi dilini bulmak için hem 'içerde' hem dışarda şiirinin peşine düşer Şükran Kurdakul. Çıraklık döneminden sonra, şiirinde biçimsel değişiklikler yaratmaya çalışır. Nâzım Hikmet'ten etkilendiği, Nâzım'ı sevmekle onun gibi yazmanın ayırdına vardığı, simgesel olduğu kadar toplumsal kaygıların da özümsemiştiği, estetik yapının kalıcılığını araştırdığı çalışmalar katılır sonra şiir yolculuğuna.

Şiirden uzak kaldığında da boş durmaz Kurdakul: "Demokratikleşme sürecinde yaşanmış ara rejimlerde, yasaklar kişiyi eylemsizliğe sürükler, ben de o süreci kitaplıklara kapanarak geçirdim. 'Şairler ve Yazarlar Sözlüğü', 'Çağdaş Türk Edebiyatı Tarihi' nin ilk cildi 12 Mart'ta, 2. cildi de 12 Eylül'de hazırlandı."

Yaşamı değiştirmek için verdiği çaba için huzurlu Kurdakul, toplumsal, kültürel ve örgütsel savaşımlarını şöyle tanımlıyor: **"İki tür eylem adamlığım var benim: Toplumsal-siyasal örgütlenmeler ve kültürel savaşım. Yazarın sorumluluğu, özgürlük sorunudur, hukukun üstünlüğü sorunudur. Toplumu değiştirmek, bugünden yarına kolay alınabilecek bir yol değildir, uzun bir koşu, maratondur. Bizden evvelki kuşak adım adım değiştirdi yaşamı, biz 2. kuşağız, ulusal kavramıyla şovinizmden uzaklaşmayı, Turancılığı tarih sahnesinden silmeyi başardık."**

Türkiye'de kültürel iç dinamizmin varlığı somutlanmıştır artık. Türkiye, yenilir yutulur bir lokma değil. Genele baktığımız zaman çıkışsızlığı felsefe olarak geliştirmiş gençlere rastlıyoruz. Acılara dayanamayıp ana caddeden sapıyorlar. Özele baktığımız zaman Türkiye'nin yakın tarihini, Kurtuluş Savaşı'nın ana felsefesini bilen pek çok gençle karşılaşmak, umudumuzu yinelememizi sağlıyor."

19. TÜYAP Kitap Fuarı'nın 'onur yazarı' olan Kurdakul, kendisinden önce onur yazarlığına seçilen yazarların, düşünürlerin arasında yer almaktan oldukça mutlu. Yine fuarda düzenlenen 'Şükran Kurdakul'un Sanatı ve Edebiyatımızdaki Yeri' başlıklı panelde, Öner Yağcı , Konur Ertop ve Server Tanilli ile birlikte seslendi gençlere ve ruhu genç kalanlara: " *Sesleriniz geliyor özgürlük alanlarından / Bir bayrak yarışı bu, mutlaka geçeceksiniz / Güzel başladınız çocuklar, güzel bitireceksiniz.*"

"Tüm direncini kendisinden sonra gelen insanlara armağan eden, umutla, sabırla, çoğalmayla var olan bir şair, sevmekten ve sormaktan korkmayan bir sanatçı" olarak tanımlıyor Öner Yağcı, Kurdakul'u. Server Tanilli ise Kurdakul'un acı çekmiş bir kuşağın, en genç şairi olduğunu ve 'Çağdaş Türk Edebiyatı Tarihi' araştırmasının da Marksist düşünme yönteminin uygulandığı bir başucu kitabı olduğunu vurguladı. Konur Ertop, Kurdakul'un düzyazılarıyla, kamplaşmalara dahil olmadan, tarafsızca şiirle aklıyan yana getirdiğini söylüyor.

Öykücü kimliğiyle, öyküye şairce yaklaşan biri. Şiirde anlatamadığı yoğun duyguları öykülerde dile getirmiş bir yazar. Politik kimliğiyle, örgütlülüğüyle, hep doğrunun, güzelin peşinde olmuş bir hümanist. Kurdakul tüm inancıyla konuşuyor: "**Başlangıçta hepimiz iyiydik; aile içi baskılar, kayıplar, kenar mahallede doğup büyümüş olmak, hapse girmek... 57 yıl önce kitap yayımlamak marifet değil, 57 yıl edebiyat yazarlığını sürdürebilmek bir başarı. Kendi kişiliğinden taviz vermemek, sanatçı kişiliğini korumak, aklımızla var olmak önemli. Birey ve toplum, ben ve biz arasındaki gel-gitlerin korkunçluğunu sabırlı olarak, karamsarlıktan uzak durarak aşabiliriz. Aklımıza inanmazsak dünya görüşümüz bizi sıfıra indirebilir. Kültür emperyalizmine karşı aklımızla mücadele etmeliyiz.**"

Ve ekliyor: "Coşku, direncimizin simgesi olsun. Bilincimizi silah gibi kullanalım, suyu kesilmiş değirmenler gibi kalacaklardır. Edebiyat, sanat bunun için yaratıldı."

73 yıllık yaşamına direncin her rengini katmış Şükran Kurdakul, inancıyla ve umuduyla sesleniyor: "Biz ki acılar döneminden / Ellerimizi kirletmeden geçtik / Direncim senin olsun, / Sevgim senin olsun."

DALGIÇ

*Kendi denizlerimin dalgıcıyım ben
Bir alışkanlığı sürdürür gibiyim belki
Soluğum son aşamalarına geldi
Geçtim durdum bilincin dehlizlerinden.*

*Bahçeler mi yoktu, eski ve yeni
Şarkılar mı yoktu, anılara benzer
Gemiler mi yoktu küsmüş yelkenleri
Gözümün önünde eriyip gittiler.*

*Bilirdim çizgen neresiydi, yol neresi
Dalardım mavilerin güneşle buluştuğu yerden
Hevesleri, coşkuları, sevinçleri
Ben yaratmışım gibi dökerdim içimden.*

*Ne varsa doğayla aradığım uyumda
Çiçeğe durmuş ağaçlar gibi iyimser...
Ve sesinin masalında sevdalı,
Bize özgü sözcükler getirdim koynumda.*

*Kendi denizlerimin dalgıcıyım ben
Bir alışkanlığı sürdürür gibiyim belki
Soluğum son aşamalarına geldi,
Gidiyorum içimdeki sesin peşinden.*

Sevgili Şükran Kurdakul; Bir okurunuz ve hayranınız olarak size seslenmek isterim.

Edebiyatımızın, şair ve yazar olarak pek saygın kişiliklerinden birisiniz. Bir ömür boyu, sevgiyi, barışı ve kardeşliği şakıdınız. Ve bunları en güzel dile getirenler arasındasınız.

Sizden çok şey öğrenmiş bir kişiyim. Hiçbir abartmaya gitmeden söylemiş olayım: Siz olmasaydınız, bilgi ve duygu hanemde çok eksiklerim olurdu. Özetle, size çok şey borçluyum. İyi ki varsınız, çok yaşayın emi!

SERVER TANİLLİ

ARMAĞAN

Bunca yıl çok ışık birikti avuçlarımda

Senin olsun

Esinlen sevgi dokuyan ellerimden

Bunca yıl şiirin, kardeşliğin, kavganın

Has bahçelerinde yarattım bu gerçeği.

Sabrım senin olsun.

Aşkım senin olsun.

Acıların sütüyle büyüttüğüm umutlar

Mapushane avlularında boy verdi,

Dolunay menekşelendi kiri kara camlarda.

Her görüşte yeniden vurduğumuz ana evren

Özgürlüğe boyadı saksımdaki çiçeği

Senin olsun.

Biz ki acılar döneminden

Ellerimizi kirletmeden geçtik.

Direncim senin olsun,

Sevgim senin olsun.